

PROJEKTANT WZORNICTWA PRZEMYSŁOWEGO

KOD ZAWODU:

216304

INFORMACJA O ZAWODZIE:

Początki wzornictwa w Polsce wiąże się z zainicjowaniem przez Stanisława Witkiewicza tzw. stylu zakopiańskiego, który był pierwszą szeroko pojętą sztuką użytkową. Ogromny wpływ na rozwój projektowania w Polsce miało powstanie w 1913 roku stowarzyszenia Warsztaty Krakowskie, które zajmowało się różnymi formami projektowania, między innymi projektowaniem metalu, mebli, tkactwem i zabawkarstwem. Po ich rozwiązaniu, w 1950 roku powołano w Warszawie Instytut Wzornictwa Przemysłowego. Była to jedna z pierwszych tego typu instytucji w Europie. Mimo iż w tamtym czasie zawód projektanta wzornictwa oficjalnie jeszcze nie istniał, Instytut opracowywał projekty dla wszystkich gałęzi przemysłu. W 1963 roku na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie powstał pierwszy w Polsce Wydział Form Przemysłowych, a na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie Katedra Form Przemysłowych.

Inne nazwy zawodu: wzornik przemysłowy, projektant form przemysłowych, inżynier wzornictwa, designer.

OPIS ZAWODU:

Projektant wzornictwa (zwany również designerem) tworzy formy przedmiotów użytkowych o różnym przeznaczeniu. Jego zadaniem jest zadbanie nie tylko o stronę estetyczną przedmiotu, ale również poszukiwanie najlepszych rozwiązań funkcjonalnych, konstrukcyjnych i materiałowych dopasowanych do potrzeb i wymagań odbiorcy. Umiejętności osoby wykonującej ten zawód mogą zostać wykorzystane przy opracowaniu i produkcji przemysłowej w różnych branżach (np. meblowej, obuwniczej, motoryzacyjnej, mechanicznej, AGD).

ZADANIA ZAWODOWE:

Głównym zadaniem designera jest projektowanie wzoru przemysłowego zgodnie z założeniami estetycznymi, funkcjonalnymi, technologicznymi i ekonomicznymi. Projektant wzornictwa zobligowany jest do stworzenia produktu zgodnie z istniejącymi w danej branży normami w związku z czym musi obliczyć parametry wyrobu, dobrać materiały, zastosować się do wymogów ergonomii. Do obowiązków projektanta należy także modelowanie wyrobu. Współcześnie najczęściej odbywa się to przy użyciu odpowiedniego oprogramowania komputerowego 3D, drukarek 3D lub makiet.

Projektowanie wiąże się z przygotowaniem dokumentacji technicznej produktu i rozwiązywaniem ewentualnych problemów technologicznych. Zadaniem designera jest nadzorowanie wykonania produktu prototypowego, a później również produkcji wyrobu seryjnego pod względem zgodności z założeniami projektowymi. Od projektanta zatrudnionego w przedsiębiorstwie wymaga się również pracy nad doskonaleniem już istniejących wzorów. W tym zakresie przedstawiciel omawianego zawodu często musi współpracować z konstruktorem (np. maszyn i urządzeń) i pracownikami produkcji. Kluczowe znaczenie mają jednak oczekiwania klientów, które projektant powinien brać pod uwagę będąc na bieżąco z aktualnymi trendami rynkowymi i obserwując przemiany zachodzące we wzornictwie projektowanych wyrobów. W niektórych branżach przemysłowych rola projektanta jest szczególnie istotna, ponieważ jego zadaniem jest określanie wzornictwa produktów na dany sezon (tekstylia, odzież, obuwie) lub opracowanie koncepcji komunikacji wizualnej określonej marki (opakowania, reklama).

Rolą projektanta wzornictwa jest często także ocenianie gotowego wyrobu pod względem jego walorów artystycznych i użytkowych oraz uczestniczenie w pokazach, konkursach i wystawach krajowych i zagranicznych

ŚRODOWISKO PRACY:

Podstawowym miejscem pracy projektanta wzornictwa jest pracownia, wyposażona w niezbędne narzędzia, głównie informatyczne. Obecnie do wykonywania omawianego zawodu konieczna jest umiejętność obsługi oprogramowania do komputerowego wspomaganie projektowania (np. Corel, Photoshop, 3D Studio, Pro/Engineer, NX, CATIA V5, Solid Works, 3ds Max). Jednakże projektowanie wzorów produktów na konkretne zamówienie (np. opakowań, środków transportu) może wymagać dokonania oględzin i pomiarów w miejscu wytwarzania tych przedmiotów.

Designer zwykle pracuje nad projektem samodzielnie. W przypadku dużych przedsięwzięć tworzy się zespół projektantów, z których każdy odpowiedzialny jest za realizację fragmentu zadania. Jest to jednak na ogół praca indywidualna. Projektant wzornictwa ma dużą swobodę w organizowaniu swojej pracy – oceniany jest zwykle dopiero końcowy jej rezultat: projekt i potem jego realizacja. Projektant sprawujący tzw. nadzór autorski, pełni rolę szefa (niekoniecznie formalnie) pracowników wykonujących projekt.

Czas pracy projektanta wzornictwa przemysłowego zależy od miejsca zatrudnienia, np. w pracowni projektowej lub w przypadku prowadzenia własnej działalności gospodarczej nie obowiązują stałe godziny pracy. Średnio praca zajmuje 6-12 godzin dziennie. Liczba godzin pracy w ciągu dnia może jednak ulec wydłużeniu w zależności od terminu realizacji i złożoności projektu, a także wielkości i liczby zleceń. Bardziej regularne godziny pracy mają osoby zatrudnione na etacie np. w przedsiębiorstwie produkcyjnym.

Praca projektanta może ograniczać się do miejscowości, w której mieszka i okolic lub wymagać wyjazdów służbowych na terenie kraju lub za granicę. Bardzo znani designerzy, pracujący jako freelancerzy, mogą otrzymywać zlecenia na całym świecie.

Omawiany zawód nie wiąże się z ryzykiem zapadania na choroby zawodowe, nie występują także czynniki szczególnie niebezpieczne, uciążliwe czy szkodliwe dla zdrowia. Przygotowanie projektu wymaga jednak wielu godzin pracy przy komputerze w pozycji siedzącej, co może powodować powstanie dolegliwości kręgosłupa.

WYMAGANIA PSYCHOFIZYCZNE:

Od projektanta wzornictwa przemysłowego wymaga się przede wszystkim posiadania uzdolnień artystycznych, wycucia barwy, faktury i kształtu oraz wyobraźni przestrzennej. Olbrzymie znaczenie w zawodzie ma sprawność intelektualna i manualna. Niezbędne są również zdolności techniczne i konstrukcyjne. Ogromne znaczenie ma kreatywność, umiejętność przełamywania konwencji i patrzenia na rzeczywistość w niesztabowy sposób.

Aby dobrze wykonywać swój zawód designer powinien posiadać różnorodne zainteresowania z obszaru sztuki (historia sztuki, historia designu, architektura), a także socjologii i psychologii. Niezbędna jest również dobra orientacja we współczesnym świecie, panujących trendach estetycznych i technologiach.

Ponieważ przedstawiciel tego zawodu tworzy sztukę użytkową, której podstawą jest właściwe rozpoznanie potrzeb ludzi, powinien posiadać umiejętności interpersonalne pozwalające na swobodne i precyzyjne komunikowanie się z klientami i współpracownikami. Jednocześnie projektant musi umieć podejmować samodzielne decyzje i bronić własnych koncepcji artystycznych.

Przeciwwskazaniem do pracy w zawodzie są niepoddające się korekcji wady wzroku, również w zakresie rozróżniania barw, widzenia głębi i widzenia stereoskopowego. Dodatkowo wykonywanie pracy projektanta uniemożliwiają zaburzenia percepcji kształtów i sprawności sensomotorycznej.

WARUNKI PODJĘCIA PRACY:

Projektant wzornictwa przemysłowego powinien legitymować się wykształceniem kierunkowym co najmniej na poziomie studiów inżynierskich lub licencjackich. Aktualnie studia na tym kierunku oferuje wiele uczelni państwowych i prywatnych, w tym Politechnika Świętokrzyska i Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach. Programy studiów i profile absolwenta różnią się w zależności od typu uczelni (czy jest to politechnika,

uniwersytet czy akademia sztuk pięknych). Wzornictwo przemysłowe można studiować w trybie stacjonarnym i zaocznym, w systemie studiów I i II stopnia.

Podjęcie pracy w omawianym zawodzie wymaga przede wszystkim posiadania uzdolnień plastycznych i poczucia estetyki, znajomości programów do komputerowego wspomaganie programowania oraz wiedzy z zakresu procesów technologicznych i materiałoznawstwa. Często pracodawcy oczekują również znajomości zagadnień prawa autorskiego i prawa własności przemysłowej, a także posługiwania się językiem obcym – najczęściej angielskim.

Ocena kompetencji zawodowych projektanta opiera się głównie na weryfikacji jego dorobku zawodowego (portfolio), rekomendacjach pracodawców oraz uzyskanych nagrodach i wyróżnieniach.

MOŻLIWOŚCI ZATRUDNIENIA:

Miejsca pracy dla projektantów wzornictwa tworzy głównie przemysł – firmy produkcyjne, które mają własne biura projektowe (np. w branżach: motoryzacyjnej, meblowej, AGD, obuwniczej, odzieżowej czy ceramiki sanitarnej). Projektantów zatrudniają nie tylko duże przedsiębiorstwa ale też mniejsze podmioty, którym zależy na estetyce oferowanych wyrobów. Absolwent wzornictwa może także znaleźć zatrudnienie w biurze projektowym świadczącym usługi w zakresie designu, agencji reklamowej lub firmie z pogranicza marketingu i public relations, która specjalizuje się w tworzeniu całościowej identyfikacji wizualnej produktu lub marki na zlecenie klienta.

Projektant może również prowadzić własną działalność gospodarczą lub pracować jako freelancer realizując projekty na zlecenie.

INFORMACJE BIOGRAFICZNE:

Marek Cecuła – jest cenionym na świecie projektantem ceramiki, artystą i wykładowcą. Urodził się 23 kwietnia 1944 roku w Częstochowie. Do 16 roku życia mieszkał w Kielcach, gdzie uczęszczał do liceum plastycznego i gdzie po raz pierwszy zetknął się z ceramiką artystyczną. Swoje zainteresowania rozwijał w Izraelu, ucząc się na kursach, w zakładach produkcyjnych, kibucach i własnych pracowniach. Następnie przeniósł się do Brazylii, gdzie prowadził studio przy fabryce Schmidt Porcelain. W 1976 roku, w Nowym Jorku założył własne studio Modus Design oraz galerię Contemporary Porcelain. Studio tworzyło nowe wzory, projektowało i produkowało alternatywne propozycje w dziedzinie ceramiki użytkowej i dekoracyjnej, na które zamówienia składały największe sklepy. Ceramika produkowana była na skalę przemysłową.

W latach 1985 – 2004 był dziekanem Wydziału Ceramiki w Parsons School of Design

w Nowym Jorku, 2004 -2010 – profesorem gościnnym w National Academy of the Arts w Bergen. Pod koniec lat 90. artysta przeniósł Modus Design do Polski. W 2012 otworzył w Kielcach, w byłym więzieniu, edukacyjno-wystawienniczą placówkę Design Centrum Kielce. Następnie podjął współpracę z Zakładami Porcelany w Ćmielowie jako Ćmielów Design Studio.

Marek Cecuła jest profesorem w Royal College of Art w Londynie. Jego prace znajdują się w kolekcjach: m.in. Le Musée Royal de Mariemont w Belgii, Smithsonian National Museum of Art w Waszyngtonie, Newark Museum of Art, Mint Museum of Craft and Design w Charlotte w Północnej Karolinie, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum w Trondheim w Norwegii, American Craft Museum w Nowym Jorku, Victoria & Albert Museum w Londynie, Carnegie Museum of Art w Pittsburghu, Los Angeles County Museum of Art oraz Museum of Fine Arts w Bostonie.

Opracowano: listopad 2016